

Barwińska Sylwia, Józwiak Patrycja. Odplyw ludności z gminy Białe Błota w latach 1988-2013 = Outflow of population from Białe Błota municipality in the years 1988-2013. *Journal of Health Sciences*. 2014;4(16):254-266. ISSN 1429-9623 / 2300-665X.
<http://journal.rsw.edu.pl/index.php/JHS/article/view/2014%3B4%2816%29%3A254-266>
<https://pbn.nauka.gov.pl/works/562596>

The journal has had 5 points in Ministry of Science and Higher Education of Poland parametric evaluation. Part B item 1089. (31.12.2014).

© The Author (s) 2014;

This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Radom University in Radom, Poland

Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.

Received: 15.11.2014. Revised 05.12.2014. Accepted: 25.12.2014.

ODPŁYW LUDNOŚCI Z GMINY BIAŁE BŁOTA W LATACH 1988-2013 Outflow of population from Białe Błota municipality in the years 1988-2013

Sylwia Barwińska, Patrycja Józwiak

IG, WKFZIT, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Streszczenie: W opracowaniu przedstawiono wyniki badania odpływu ludności z terenu gminy Białe Błota w latach 1988-2013. Zaprezentowano w nim wymeldowania z gminy Białe Błota w okresie 26 lat pod względem wielkości oraz kierunku przemieszczenia się, płci, wieku i stanu cywilnego osób.

Słowa kluczowe: społeczeństwo, demografia, migracja, odpływ ludności, gmina Białe Błota.

Abstract: The paper presents the results of the study of de-registrations of people from Białe Błota municipality in the years 1988-2013. It presents de-registration from Białe Błota municipality in terms of number, destination of outflow of people, gender, age, and marital status within the period of 26 years.

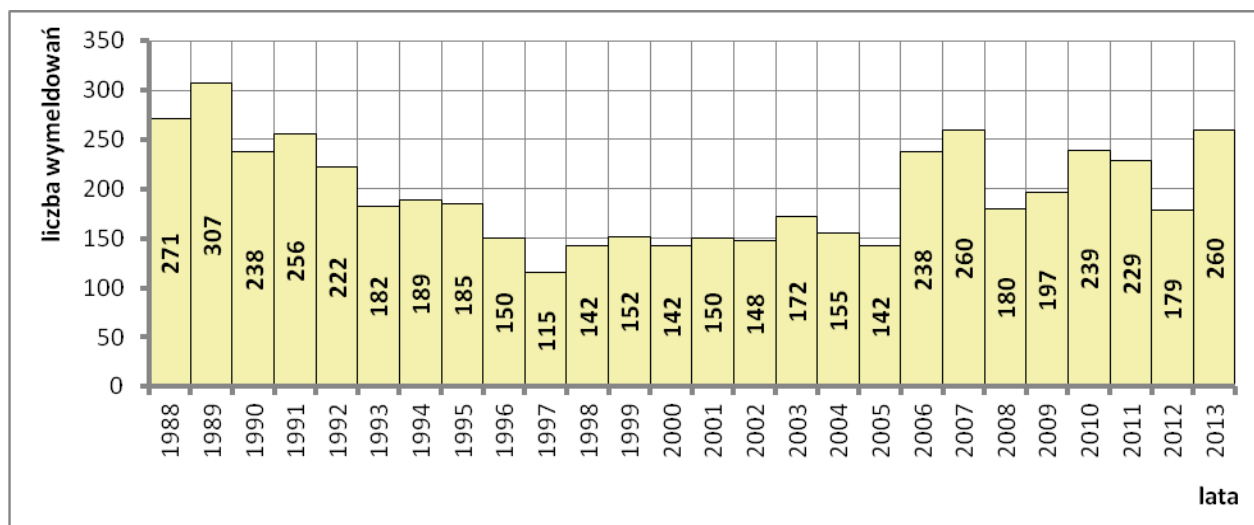
Key words: society, demography, migration, population outflow, Białe Błota municipality.

Wprowadzenie

W celu zdiagnozowania odpływu ludności z terenu gminy Białe Błota przeanalizowano dane dotyczące wymeldowań z badanego obszaru w latach 1988-2013. Zebrany materiał zagregowano według kierunku odpływu ludności: do miast, na wieś oraz za granicę, a także pod względem przestrzennego rozkładu odpływu ludności według województw. Dodatkowo dane o osobach, które wymeldowały się z terenu gminy Białe Błota, sklasyfikowano według kryterium płci, wieku oraz stanu cywilnego z wybranych lat, co pozwoliło na szczegółową charakterystykę osób objętych badaniem.

Wyniki

Z badania wynika, iż w latach 1988-2013 suma wymeldowań z gminy Białe Błota wyniosła 5100, co w przeliczeniu na rok wynosi średnio 196. Można jednak zauważyć, iż odpływ ludności z badanego obszaru ma rozkład nierównomierny. Analiza wykazała, iż na przestrzeni badanych 26 lat liczba wymeldowań mieściła się w granicach 115 do 307, z najmniejszą wartością odpływu ludności dla 1997 r. oraz największą wartością dla 1989 r. (ryc. 1). Wysoka liczba wymeldowań w latach 1988-1992 prawdopodobnie była związana z migracją ludności do większych miast regionu w poszukiwaniu miejsc pracy. Ponadto zauważono, że w latach 1993-2005 liczba wymeldowań z terenu gminy Białe Błota nie przekroczyła 189, a przez większość z tych lat utrzymywała się na równomiernym poziomie w granicach 142-155 rocznie. Z kolei, istotny wzrost odpływu ludności zanotowano w latach 2006-2007, a następnie w latach 2010-2011 oraz w 2013 r. W wskazanych latach liczba wymeldowań przekroczyła obliczoną średnią. Ponadto analizując dane dla lat 2007 i 2013 stwierdzono, że liczby opisujące wielkość badanej cechy były sobie równe i wynosiły 260.



Ryc. 1. Liczba wymeldowań z gminy Białe Błota w latach 1988-2013

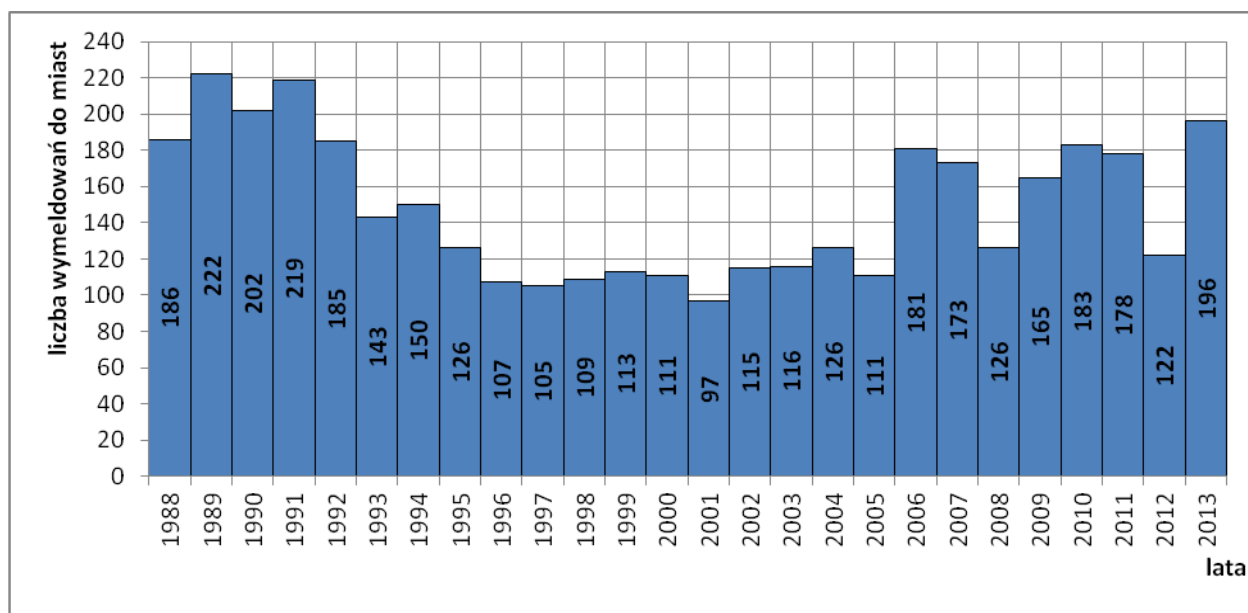
Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Roczników statystycznych województwa bydgoskiego 1989-1995 r.*, *Podstawowych danych statystycznych według miast i gmin za 1989-1993r.* oraz *Banku Danych Lokalnych GUS*.

Kolejny etap analizy obejmował określenie kierunków odpływu ludności z terenu gminy Białe Błota. W tym celu zinterpretowano dane dotyczące wymeldowań z lat 1988-2013,

uprzednio zagregowane z uwzględnieniem trzech rodzajów migracji, tj. do miast, na wieś oraz za granicę.

Zgodnie z przyjętym kryterium stwierdzono, że w strukturze wymeldowań z gminy Białe Błota zdecydowanie przeważały wymeldowania do miast. W latach 1988-2013 z badanego obszaru na tereny miejskie wyemigrowało 3867 osób, co stanowi 75,8% wszystkich wymeldowań. Ponadto wartość odpływu ludności (3867 osób) podzielono przez liczbę 26 lat tworzących badany okres i uzyskano średnią wartość wymeldowań z gminy Białe Błota do miast – 149 osób rocznie. W latach 1988-2013 maksymalną liczbę wymeldowań do miast odnotowano dla 1989 r. (222 wymeldowania do miast), natomiast najmniejszy odpływ ludności na tereny miejskie odnotowano dla 2001 r. (97 wymeldowań do miast). Ponadto określono kilka zmian odpływu ludności do miast (por. ryc. 2), do których między innymi należą:

- utrzymywanie się liczby wymeldowań do ośrodków miejskich na wyrównanym poziomie w latach 1995-2000 oraz 2002-2005;
- dwa istotne spadki odpływu ludności na tereny miejskie w latach 2008 i 2012;
- istotne zwiększenie się liczby wymeldowań do miast w latach 2006-2007, 2009-2011 oraz w roku 2013.

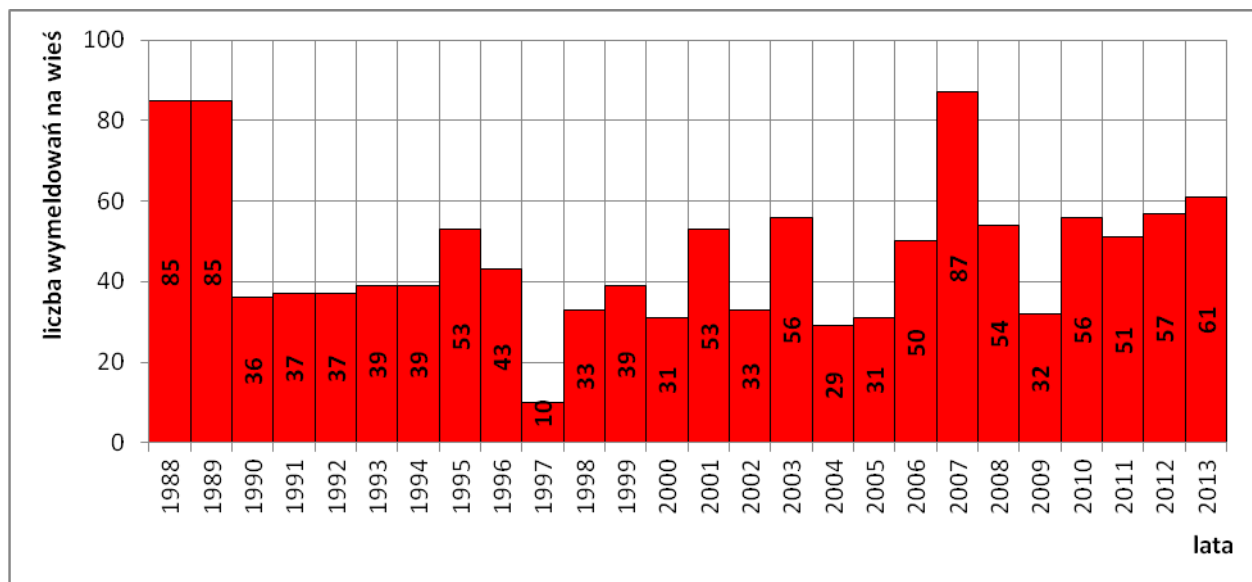


Ryc. 2. Odpływ ludności do miast z terenu gminy Białe Błota w latach 1988-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Roczników statystycznych województwa bydgoskiego 1989-1995 r.*, *Podstawowych danych statystycznych według miast i gmin za 1989-1993r.* oraz *Banku Danych Lokalnych GUS*.

Z gminy Białe Błota na inne tereny wiejskie wymeldowało się w badanym okresie 1217 osób, co stanowi 23,9% udziału w ogólnej liczbie. Łączna suma odpływu ludności dla badanych 26 lat pozwala na wskazanie średniej liczby wymeldowań na wieś, która wynosi 47. Dodatkowo warto zauważyć, iż liczba ta była ponad trzykrotnie mniejsza od liczby wymeldowań do miast. Najmniejszą wartość odpływu ludności na tereny wiejskie zanotowano dla 1997 r. – 10 wymeldowań, a największą dla 2007 r. – aż 87. Ponadto odpływ ludności na wieś na przestrzeni badanych lat charakteryzuje kilka zmian, a mianowicie:

- wysoki poziom wymeldowań na wieś w latach 1988-1989 (po 85 wymeldowań w tym kierunku);
- wyrównany poziom liczby wymeldowań na wieś w granicach 29-40 rocznie w latach 1990-1994, 1998-2000, 2004-2005 oraz 2002 i 2009;
- utrzymywanie się liczby wymeldowań na wieś w latach 2010-2013 w granicach 51-61, z zaznaczeniem wzrostu w latach 2011-2013.



Ryc. 3. Odpływ ludności na wieś z terenu gminy Białe Błota w latach 1988-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Roczników statystycznych województwa bydgoskiego 1989-1995 r.*, *Podstawowych danych statystycznych według miast i gmin za 1989-1993r.* oraz *Banku Danych Lokalnych GUS*.

Niewielką rolę w strukturze odpływu ludności odgrywają w gminie Białe Błota wymeldowania za granicę, które stanowią zaledwie 0,3%. Łącznie w latach 1988-2013 z badanego obszaru do innych państw wymeldowało się 16 osób, w tym 6 osób w 1995 r., 7 osób

w 2006 r. oraz 3 osoby w 2013 r. (tab. 1). Według danych pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego, który do użytku powszechnego udostępnia dane o wielkości i kierunkach migracji ludności po 2004 r., krajami docelowymi dla wymeldowanych mieszkańców gminy Białe Błota były: w 2006 r. Niemcy, Wielka Brytania oraz USA, a w 2013 r. – Niemcy.

Tab. 1. Liczba wymeldowań za granicę z terenu gminy Białe Błota w latach 1988-2013

Lata	Liczba wymeldowań za granicę	Lata	Liczba wymeldowań za granicę oraz kraj pobytu docelowego
1988	0	2001	0
1989	0	2002	0
1990	0	2003	0
1991	0	2004	0
1992	0	2005	0
1993	0	2006	7 (Niemcy –1, Wielka Brytania – 4, USA – 2)
1994	0	2007	0
1995	6	2008	0
1996	0	2009	0
1997	0	2010	0
1998	0	2011	0
1999	0	2012	0
2000	0	2013	3 (Niemcy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Roczników statystycznych województwa bydgoskiego 1989-1995 r., Podstawowych danych statystycznych według miast i gmin za 1989-1993r. oraz Banku Danych Lokalnych GUS.*

Innym elementem poddanym badaniu był przestrzenny rozkład odpływu ludności z gminy Białe Błota do województw docelowego pobytu. Ze względu na uzyskany dostęp do danych za lata 2004-2013, do badania wybrany został 2005 r., ponieważ charakteryzował się on najniższym odpływem ludności w badanym okresie oraz lata 2007 i 2013, w których wystąpił największy odpływ ludności.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że w 2005 r. z gminy Białe Błota wymeldowały się 142 osoby (ryc. 4). Z tej grupy 114 osób (80%), wymeldowało się do innych jednostek osadniczych województwa kujawsko-pomorskiego. Pozostałe 28 osoby, opuściły teren gminy Białe Błota na stałe i osiedliły się w innych województwach, łącznie 10. Największy odpływ ludności w podanym roku (z wyłączeniem województwa kujawsko-pomorskiego) odnotowano do województw: zachodniopomorskiego (7 wymeldowań) i wielkopolskiego (6

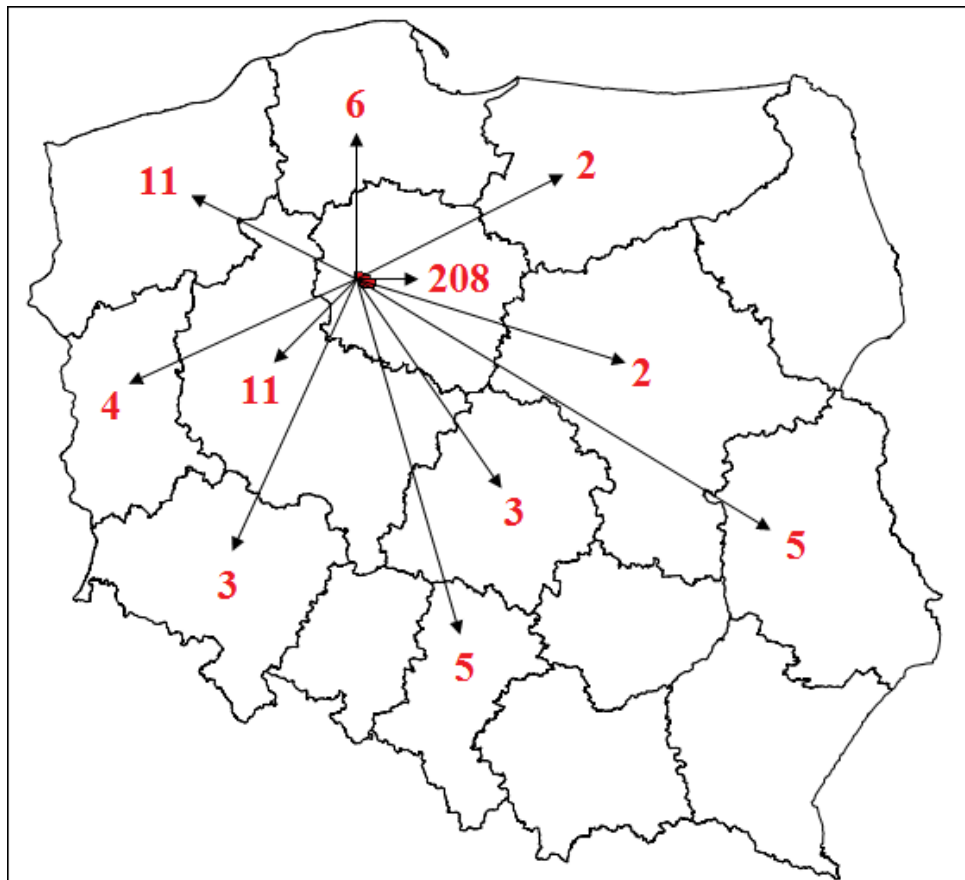
Uwzględnienie stanu cywilnego osób wymeldowanych w 2005 r. potwierdziło hipotezę o znaczącym udziale w badanej grupie osób zamężnych, zarówno kobiet jak i mężczyzn, którzy stanowili łącznie 50% wszystkich wymeldowanych. Licznie reprezentowaną grupą wśród migrujących w podanym roku były także osoby o statusie wolnym – panny oraz kawalerowie, których udział wśród wszystkich osób wymeldowanych z gminy Białe Błota wynosił łącznie 36%.

Tab. 2. Ludność odpływająca z terenu gminy Białe Błota w 2005 r. sklasyfikowana według kryterium płci, wieku i stanu cywilnego

Płeć Stan cywilny Wiek	Kobiety					Mężczyźni					Razem
	nieustalony	panny	zamężne	wdowy	rozwidzione	nieustalony	kawalerowie	żonaci	wdowcy	rozwidzeni	
0-4 lat		4					5				9
5-9 lat		6					4				10
10-14 lat		1									1
15-19 lat		5									5
20-24 lat		6	6				6	1			19
25-29 lat		2	14		2		9	6			33
30-34 lat		1	8		1			4		2	16
35-39 lat		1	3					1		1	6
40-44 lat			3		2			3		1	9
45-49 lat				1				5		1	7
50-54 lat			3		1			2		2	8
55-59 lat			2					3			5
60-64 lat							1				1
65-69 lat			1					1			2
70-74 lat			1	3							4
75-79 lat				1				2			3
80-84 lat				1				1	1		3
85 i więcej lat			1								1
Razem	0	26	42	6	6	0	25	29	1	7	142

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Olsztynie.

Jak już zaznaczono, największą liczbę wymeldowań z terenu gminy Białe Błota w okresie 2004-2013 odnotowano w latach 2007 i 2013. Z badanego obszaru odpłynęło po 260 osób w każdym ze wskazanych lat, przy czym (analogicznie jak w scharakteryzowanym uprzednio roku 2005), odpływ ludności dotyczył przede wszystkim województwa kujawsko-pomorskiego. W 2007 r. udział ten stanowił 80% całej wartości zjawiska (ryc. 5), a w 2013 r. odsetek osób, które wymeldowały się z gminy Białe Błota do województwa kujawsko-pomorskiego wzrósł do 85% (ryc. 6).



Ryc. 5. Odpływ ludności z terenu gminy Białe Błota w 2007 r. według województwa docelowego pobytu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *GUS i US w Olsztynie*.

Po wyłączeniu ze zbioru danych, wartości charakteryzujących dopływ ludności do województwa kujawsko-pomorskiego stwierdzono, że w latach 2007 i 2013 odmiennie kształtuje się rozkład przestrzenny odpływu ludności według województw docelowego pobytu.

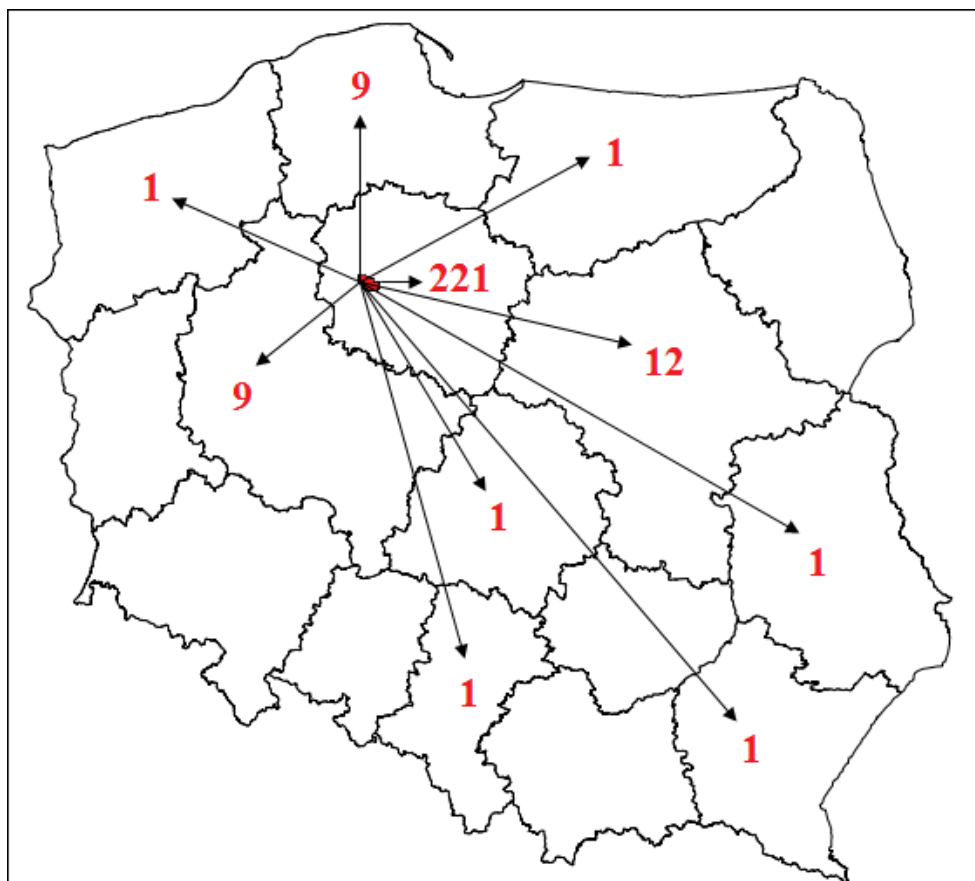
Tab. 3. Ludność odpływająca z terenu gminy Białe Błota w 2007 r. sklasyfikowana według kryterium płci, wieku i stanu cywilnego

Płeć Stan cywilny Wiek	Kobiety					Mężczyźni					Razem
	nieustalony	panny	zamężne	wdowy	rozwidzione	nieustalony	kawalerowie	żonaci	wdowcy	rozwidzeni	
0-4 lat		12					12				24
5-9 lat		7					11				18
10-14 lat		10					8				18
15-19 lat	1	11				1	5				18
20-24 lat	2	8	2				12	4			28
25-29 lat		7	9			1	6	12	1	3	39
30-34 lat	1	1	8			2	4	16		1	33
35-39 lat		1	11		2		1	3		2	20
40-44 lat		1	8		1			6		2	18
45-49 lat			3					5		1	9
50-54 lat			4		1			5			10
55-59 lat			2						1	2	5
60-64 lat			4	1				4			9
65-69 lat			2				1	1			4
70-74 lat								3	1		4
75-79 lat				1				1			2
80-84 lat											0
85 i więcej lat							1				1
Razem	4	58	53	2	4	4	61	60	3	11	260

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Olsztynie.

W 2007 r. największy odpływ ludności z gminy Białe Błota odnotowany został do województw: zachodniopomorskiego oraz wielkopolskiego – po 11 osób. Z badanego obszaru, do województwa pomorskiego odpłynęło 6 osób, do województw: śląskiego oraz lubelskiego – po 5 osób, natomiast do województwa lubuskiego odnotowano 4 wymeldowania. Do województw: dolnośląskiego i łódzkiego zanotowano po 3 wymeldowania oraz do województw: warmińsko-mazurskiego i mazowieckiego – po 2 wymeldowania. Ponadto analiza ludności

odpływającej z badanego obszaru pod względem kryterium płci, wieku oraz stanu cywilnego w 2007 r. wykazała, że w tej grupie przeważali mężczyźni. Łącznie wymeldowało się ich 139 w porównaniu do 121 wymeldowanych kobiet. Z kolei najliczniejszą grupą wiekową wśród osób wymeldowanych w podanym roku były osoby w wieku 25-29 lat, 30-34 lata oraz 20-24 lata (tab. 3). Natomiast zgodnie z kryterium stanu cywilnego najliczniejszą grupę stanowiły osoby o statusie społecznym panny i kawalera, których łącznie z gminy Białe Błota w 2007 r. odpłynęło 119 osób, co stanowiło 46% uczestniczących w odpływie ludności. Ponadto 43% wymeldowań z badanego obszaru stanowiły zamężne kobiety oraz żonaci mężczyźni.



Ryc. 6. Odpływ ludności z terenu gminy Białe Błota w 2013 r. według województwa docelowego pobytu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Olsztynie.

W 2013 r. na 260 wymeldowań z gminy Białe Błota aż 221 stanowiły wymeldowania do województwa kujawsko-pomorskiego, podczas gdy kolejnych 36 odnosiło się do 9 województw. Dodatkowo należy podkreślić, iż we wskazanym roku odnotowano 3 wymeldowania za granicę.

Po wyłączeniu z dalszej analizy województwa kujawsko-pomorskiego stwierdzono, że największy odpływ ludności z badanego obszaru nastąpił do województwa mazowieckiego – 12 osób. Wśród województw docelowych, w dalszej kolejności znalazły się województwa: pomorskie i wielkopolskie, w których przypadku odnotowano wzrost liczby ludności wywodzącej się z gminy Białe Błota – o 9 osób. W strukturze wymeldowań z badanej gminy zauważono także po 1 wymeldowaniu do województw: zachodniopomorskiego, warmińsko-mazurskiego, lubelskiego, podkarpackiego, łódzkiego oraz śląskiego. Natomiast w 2013 r. nie odnotowano odpływu ludności do województw: podlaskiego, świętokrzyskiego, małopolskiego, opolskiego, dolnośląskiego oraz lubuskiego.

Wynik analizy ludności przeprowadzonej z uwzględnieniem płci ponownie potwierdził przewagę kobiet w odpływie ludności z terenu gminy Białe Błota w 2013 r. W tym przypadku z gminy Białe Błota wymeldowało się 136 kobiet, podczas gdy grupa wymeldowanych mężczyzn liczyła 124 osoby (tab. 4).

Tab. 4. Ludność odpływająca z terenu gminy Białe Błota w 2013 r. sklasyfikowana według kryterium płci, wieku i stanu cywilnego

Płeć Stan cywilny Wiek	Kobiety					Mężczyźni					Razem
	nieustalony	panny	zamężne	wdowy	rozwidzione	nieustalony	kawalerowie	żonaci	wdowcy	rozwidzeni	
0-4 lat		10					13				23
5-9 lat		8					5				13
10-14 lat		7					7				14
15-19 lat		4					2				6
20-24 lat	4	9	3			2	9	3			30
25-29 lat	2	6	18		2	2	1	9			40
30-34 lat		1	10		6		4	15		1	37
35-39 lat		1	11		1		1	4		4	22
40-44 lat			2		1			7		3	13
45-49 lat			4		2			6		3	15
50-54 lat			4		3	1		2		2	12
55-59 lat			4	3			1	4	1	3	16
60-64 lat			2	1		1		3			7

65-69 lat			1					2	1		4
70-74 lat				2					1		3
75-79 lat				3							3
80-84 lat									1		1
85 i więcej lat				1							1
Razem	6	46	59	10	15	6	43	55	4	16	260

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych *GUS i US w Olsztynie*.

Z kolei analiza ludności według kryterium wieku wykazała, że wśród osób wymeldowanych najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-29 lat oraz liczące 30-34 lata. Dodatkowo stwierdzono, że w 2013 r. na wielkość i charakter migracji z badanego obszaru przede wszystkim wpływał wielkość udziału zamężnych kobiet oraz żonatych mężczyzn, którzy stanowili łącznie 44% wszystkich osób wymeldowanych z badanego obszaru.

Dyskusja

Wyniki analizy przeprowadzonej dla gminy Białe Błota wykazały, że w latach 1988-2013 roczna liczba wymeldowań mieściła się w granicach 115-307. Łącznie z badanego obszaru w podanych latach wymeldowało się 5100 osób. Dodatkowo stwierdzono, iż głównym kierunkiem odpływu ludności z badanej gminy były wymeldowania do miast, które stanowiły 75,8% całości.

Ponadto w celu określenia przestrzennego rozkładu wymeldowań z gminy Białe Błota do województwa docelowego pobytu oraz określenia charakterystyki ludności wymeldowanej z badanego obszaru do badania wybrano lata 2005, 2007 oraz 2013, traktując je jako tożsame z latami najmniejszego oraz największego odpływu liczby ludności w okresie 2004-2013. Jak zakładano w każdym z badanych lat największa liczba wymeldowań z badanej gminy dotyczyła województwa kujawsko-pomorskiego, przy czym w 2005 r. oraz 2007 r. udział ten wynosił 80% w stosunku do całego odpływu ludności. Natomiast liczba wymeldowań z gminy Białe Błota do województwa kujawsko-pomorskiego wzrosła w 2013 r. i stanowiła wówczas 85% całości. Ponadto pozostałymi głównymi kierunkami odpływu ludności w latach 2005 i 2007 były województwa: zachodniopomorskie oraz wielkopolskie, a w 2013 r. województwa: mazowieckie, pomorskie oraz wielkopolskie.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania dostarczyły danych do ilościowej i jakościowej charakterystyki procesu odpływu ludności z terenu gminy Białe Błota w latach 1988-2013. W wyniku analizy danych stwierdzono, że w latach 2005 i 2013 wśród osób wymeldowanych przeważały kobiety, natomiast w 2007 r. mężczyźni. Z kolei analiza odpływu ludności z gminy Białe Błota przeprowadzona z uwzględnieniem kryterium wieku wykazała w każdym z badanych okresów największą liczbę wymeldowań wśród osób w wieku 25-29 lat. Dodatkowo w strukturze wymeldowań ze względu na status stanu cywilnego w latach 2005 i 2013 dominowały zamężne kobiety oraz żonaci mężczyźni, natomiast w 2007 r. największy udział wśród osób wymeldowanych posiadały osoby o statusie panny i kawalera.

Literatura

- Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1989 r., 1990*, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz, 23.
- Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1991 r., 1992*, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz, s. 32.
- Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1993 r., 1994*, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz, s. 30.
- Rocznik statystyczny województwa bydgoskiego*, 1989, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz, s. 49.
- Rocznik statystyczny województwa bydgoskiego*, 1991, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz, s. 47.
- Rocznik statystyczny województwa bydgoskiego*, 1993, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz, s. 47.
- Rocznik statystyczny województwa bydgoskiego*, 1995, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz, s. 51.
- Strona internetowa GUS (Głównego Urzędu Statystycznego) – Bank Danych Lokalnych – Ludność* – http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.hier?p_id=476864&p_token=-598955827, data dostępu 15.11.2014 r.
- Strona internetowa GUS (Głównego Urzędu Statystycznego), Urzędu Statystycznego w Olsztynie – Baza demografia* – demografia.stat.gov.pl/bazademografia/CustomSelect.aspx, data dostępu 06.12.2014 r.